

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ ОСНОВИ СИСТЕМИ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ**Добруцький А.С.**

У статті міститься інформація щодо нормативно-правової бази системи казначейського обслуговування розпорядників бюджетних коштів, сучасного стану системи в цілому та перспективи розвитку. Особливу увагу приділено процесу взаємодії органів Казначейства з розпорядниками коштів, та взаємодії Державної казначейської служби України з іншими учасниками бюджетного процесу. Проаналізовано основні нормативно-правові документи, якими керуються органи Казначейства в процесі своєї діяльності та наведено напрями вдосконалення законодавчої бази.

Ключові слова: казначейська система, розпорядники коштів, система казначейського обслуговування, нормативно-правова база.

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДОЛОГИЧЕСКОЙ ОСНОВЫ СИСТЕМЫ КАЗНАЧЕЙСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ**Добруцкий А.С.**

В статье содержится информация о нормативно-правовой базе системы казначейского обслуживания распорядителей бюджетных средств, современного состояния системы в целом и перспективы ее развития. Особенное внимание уделено процессу взаимодействия органов Казначейства с распорядителями средств, а также взаимодействию Государственной казначейской службы Украины с другими участниками бюджетного процесса. Проанализировано основные нормативно-правовые документы, которыми руководствуются органы Казначейства в процессе своей деятельности и наведены пути усовершенствования законодательной базы.

Ключевые слова: казначейская система, распорядители средств, система казначейского обслуживания, нормативно-правовая база.

PERFECTION OF METHODOLOGICAL BASIS OF TREASURY SERVICE SYSTEM**Dobrutskiy A.S.**

In the article there is information about the normatively-legal base of treasury system maintenance of budgetary managers facilities, modern state of the system on a whole and prospects of development. The special attention is spared to the process of co-operation organs of Treasury with the managers of money, and co-operating of Government treasury service of Ukraine with other participants of budgetary process. Basic normatively-legal documents that is followed by the organs of Treasury in the process of the activity and directions over of perfection of legislative are brought are analysed.

Keywords: treasury system, money managers, Treasury service system, normatively-legal base.

Постановка проблеми та її актуальність. В сучасній Україні кожного дня розширюється, удосконалюється нормативно-правова база. Стосується вона різних аспектів, життєво важливих для нашої країни в даний час, проте реформування системи казначейського обслуговування просувається не надто жваво.

На шляху побудови та становлення ринкових відносин перед Україною постали проблеми, які потребують нагального вирішення. Удосконалення існуючої нормативно-правової бази та розробка елементів системи казначейського обслуговування розпорядників бюджетних коштів – одні із невідкладних завдань нормотворчості у бюджетно-правовій галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження системи казначейського обслуговування зробили у своїх працях С.О. Булгакова[3], П.Г. Петрашко, О.О. Чечуліна [7], С.І. Юрій [9,10], О.С. Даневич [10], С.І. Харченко, К.М. Огданський, О.П. Гетьманець [5], І.Я. Чугунов [8] та інші.

Мета дослідження. Розглянути існуючу нормативно-правову базу системи казначейського обслуговування, виокремити її ключові елементи і дослідити можливості її вдосконалення в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні Державна казначейська служба України (далі - ДКСУ) у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, бюджетним кодексом України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, Указом Президента України від 13.04.2011 № 460/2011 «Про Положення про Державну казначейську службу України»[2], наказами Міністерства фінансів України, іншими актами законодавства України, а також дорученнями Президента України та Міністра фінансів України.

У бюджетному процесі на всіх його стадіях задіяні учасники бюджетного процесу, це установи та посадові особи, які наділені бюджетними повноваженнями (правами та обов'язками з управління бюджетними коштами), законодавчі і виконавчі органи державної влади, органи грошово-кредитного регулювання та державного (муніципального) контролю. Кожен учасник бюджетного процесу діє тільки в межах своїх повноважень і несе відповідальність згідно з чинним законодавством. Відповідно до вимог Бюджетного кодексу України[1] на всіх стадіях бюджетного процесу здійснюється контроль за дотриманням бюджетного законодавства, аудит та оцінка ефективності управління бюджетними коштами відповідно до законодавства. Бюджетним кодексом України закріплено низку чітких норм регулювання стадій бюджетного процесу – від стадії підготовки і розробки проекту закону про Державний бюджет України до розгляду звіту про його виконання.

При казначейському обслуговуванні в органах Казначейства бюджетним установам відкриваються рахунки у встановленому законодавством порядку. Обслуговування установ України, які функціонують за кордоном, здійснюється у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

З метою формування переліку всіх розпорядників та одержувачів бюджетних коштів та відповідно до Бюджетного кодексу України ДКСУ веде Єдиний реєстр розпорядників та одержувачів бюджетних коштів. Державна казначейська служба України є користувачем мережі головного розпорядника коштів, який повністю відповідає за достовірність даних, наведених у мережі.

ДКСУ реєструє одержані з Міністерства фінансів України річний розпис призначень державного бюджету та розпис асигнувань загального фонду державного бюджету й відображає дані на відповідних рахунках бухгалтерського обліку в автоматизованому режимі. Упродовж трьох календарних днів витяги з річного розпису призначень державного бюджету та помісячного розпису асигнувань загального фонду державного бюджету доводяться до головних розпорядників коштів, що є підставою затверджувати в установленому порядку кошториси доходів і видатків та плани

асигнувань. Установи та організації вищого рівня затверджують кошториси доходів і видатків і плани асигнувань своїм підвідомчим установам та організаціям.

Головні розпорядники коштів упродовж трьох робочих днів після отримання витягу з розпису бюджету подають Державній казначейській службі України розподіл показників зведених кошторисів доходів і видатків та розподіл показників зведених планів асигнувань із загального фонду бюджету в розрізі розпорядників коштів нижчого рівня та одержувачів по територіях відповідно до мережі на паперових та електронних носіях. Відповідають за достовірність даних головні розпорядники бюджетних коштів.

Державна казначейська служба України здійснює контроль за відповідністю вказаних у зазначених документах загальних сум у розрізі територій сумам, зазначеним у розписі видатків бюджету, та відображає зазначену інформацію на відповідних рахунках бухгалтерського обліку в автоматизованому режимі.

ДКСУ впродовж п'яти робочих днів узагальнює одержані дані, формує річний розпис призначень державного бюджету та помісячний розпис асигнувань загального фонду держбюджету за територіями, у розрізі розпорядників коштів нижчого рівня для кожного управління ДКСУ, та відображає зазначену інформацію на відповідних бухгалтерських рахунках. Упродовж трьох календарних днів витяги з річного розпису призначень держбюджету та помісячного розпису асигнувань за територіями доводяться до розпорядників коштів та одержувачів, які обслуговуються в управлінні.

Головні розпорядники, своєю чергою, впродовж трьох робочих днів подають відповідному управлінню у розрізі розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачів розподіл показників зведених кошторисів і планів асигнувань, які зв'язуються з даними бухгалтерського обліку виконання бюджетів і відображаються на відповідних бухгалтерських рахунках.

Розпорядники коштів усіх рівнів наступного робочого дня після отримання витягу з розпису подають затверджені кошториси доходів і видатків і плани асигнувань відповідним органам ДКСУ, де вони зв'язуються з даними отриманого розпису та відображаються на відповідних рахунках, відкритих за рахунками позабалансового обліку, в автоматизованому режимі. У разі невідповідності кошторисів і планів асигнувань витягові, отриманому від відповідних органів ДКСУ, розпорядники повинні доопрацювати зазначені документи.

Розпорядники та одержувачі бюджетних коштів державного і місцевих бюджетів, які перебувають на казначейському обслуговуванні здійснюють реєстрацію зобов'язань в органах ДКСУ відповідно до вимог Порядку обліку зобов'язань розпорядників коштів бюджету в органах Державного ДКСУ, затвердженого наказом Державного казначейства України від 09.08.2004 №136 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.08.2004 за №1068/9667.

При здійсненні господарської діяльності розпорядники бюджетних коштів повинні керуватись положенням частини 6 статті 51 Бюджетного кодексу України, згідно з яким будь-які зобов'язання, взяті фізичними та юридичними особами без відповідних бюджетних асигнувань або ж з перевищенням повноважень, встановлених Бюджетним кодексом України, законом про Державний бюджет України та рішенням про місцевий бюджет на відповідний рік, вважаються небюджетними зобов'язаннями і не підлягають оплаті за рахунок бюджетних коштів. Узяття таких зобов'язань є бюджетним правопорушенням.

Видача готівки на потреби, передбачені кошторисами (заробітна плата, відрядження, господарські витрати тощо) здійснюється на основі поданої до органу ДКСУ Заявки на видачу готівки, на підставі якої виписуються грошові чеки на отримання готівки з поточних рахунків. Уповноважені особи, зазначені у заявці, на підставі виданих чеків отримують готівку з поточних рахунків, відкритих в установах банків на ім'я органів казначейської служби..

У процесі касового виконання бюджету за видатками органи ДКСУ перевіряють законність підстави для здійснення платежів, відповідність платежів вимогам обліку і контролю за зобов'язаннями, а також правильність оформлення розрахункових документів. При недотриманні встановлених вимог орган ДКСУ відмовляє в оплаті рахунків розпорядників бюджетних коштів.

На розвитку вітчизняної економіки позначаються наслідки 2014 року, збереження негативного зовнішньоекономічного фону, продовження військового конфлікту на сході України, глибока девальвація національної грошової одиниці та прискорення інфляції. Для реагування на зазначені виклики було проведено роботу із уточненням прогнозу макроекономічних показників, який відповідає прогнозу МВФ та враховує ключові положення нової програми співпраці України з Міжнародним валютним фондом. Без подальшого проведення дієвих реформ ми не матимемо можливості фінансувати повною мірою навіть ті заходи, що спрямовані на виконання вимог чинного законодавства. Така ситуація в економіці країни спонукає до режиму жорсткої економії, оптимізації видатків бюджету та перегляду існуючої системи державних цільових програм з урахуванням переходу до нової системи бюджетного планування, спрямованої на досягнення стратегічних цілей.

Головним розпорядником бюджетних коштів необхідно провести аналіз виконання бюджетних програм та уточнити їх перелік відповідно до положень Стратегії оптимізації кількості бюджетних програм, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.04.2011 N 292-р «Питання оптимізації кількості бюджетних програм» (Розпорядження N 292-р), та Стратегії розвитку системи управління державними фінансами, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 N 774-р (Розпорядження N 774-р) (за результатами виконання завдань якої, зокрема, передбачено оптимізувати бюджетні видатки відповідно до пріоритетів державної політики), а також здійснити оцінку ефективності бюджетних програм у 2014 році, як це передбачено статтею 20 Бюджетного кодексу України.

Висновки. Зрозуміло, що Державна казначейська служба України досягла певного рівня розвитку. Але говорити про досконалість роботи Державної казначейської служби України ще не варто. На сьогодні склалася ситуація де є необхідність у подальшому розвитку Державного казначейства і з огляду на його функціональне навантаження, і з огляду на розширення охоплення казначейським обслуговуванням, виходячи з реальної ситуації.

Державна казначейська служба України впродовж свого існування змушена була оперативно вирішувати проблемні питання, пов'язані і з охопленням у найкоротші терміни казначейським обслуговуванням якомога більше бюджетних установ та одержувачів бюджетних коштів, і з отриманням звітності, тобто створенням достовірної бази даних про виконання бюджету за допомогою різних механізмів з використанням сучасних технологій, у тому числі Національного банку України.

Сучасна система казначейського обслуговування державного бюджету України потребує вдосконалення з урахуванням досвіду існуючих систем у розвинених країнах світу. Необхідність удосконалення функціонування

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ, КРЕДИТ

казначейської системи казначейського обслуговування країни необхідно, перш за все, для оптимізації часу та удосконалення існуючої системи обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів. Проте багато аспектів залежить також від наповнення доходної частини бюджету, адже без фінансової складової нанівець зійде вся суть казначейського обслуговування.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI поточна редакція – від 01.01.2014. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Положення «Про Державну казначейську службу України», затверджено Указом Президента України № 460/2011 від 13 квітня 2011р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/460/2011>.
3. Булгакова С.О. Бюджетна система: Навч. посіб./ Булгакова С.О. Василенко Л.І., Єрмошенко Л.В., Огонь Ц.Г., Масленнікова Т.О., Чечуліна О.О. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2002.
4. Булгакова С.О. Управління фінансовими ресурсами у системі Казначейства [Текст] / С.О. Булгакова // Фінанси України. - 2011. - №7. - С.18-29.
5. Гетьманець О.П. Проблеми реалізації повноважень Державного казначейства України щодо контролю за дотриманням бюджетного законодавства [Електронний ресурс] / О.П. Гетьманець // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2010. – № 3 (50). – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.
6. Сушко Н.І. Повноваження казначейських органів в контексті реалізації положень Бюджетного кодексу // Казна України – 2011 - №1- с.21-23
7. Чечуліна О.О. Повноваження Державного казначейства України при виконанні Державного бюджету // Вісник КНТУ. - 2007. - №3. – С.53-59.
8. Чугунов І.Я. Теоретичні основи системи бюджетного регулювання / І.Я. Чугунов. - К.: НДФІ, 2005.-260 с.
9. Юрій С.І. Казначейська система: підручник / Юрій С.І., Стоян В.І., Мац М.Й. – Тернопіль: Карм Бланш, 2009 – с.580
10. Юрій С.І. Казначейська система : підручник. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.] / С.І.Юрій, В.І. Стоян, О.С. Даневич. – Тернопіль : Вид-во «Карт-бланш», 2006. – 818 с.

References

1. Bjudzhetnyj kodeks Ukrainy vid 08.07.2010 № 2456-VI potochna redakcija – vid 01.01.2014. : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Polozhennja «Pro Derzhavnu kaznachejs'ku sluzhbu Ukrainy», zatverdzheno Ukazom Prezydenta Ukrainy № 460/2011 vid 13 kvitnja 2011r. : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/460/2011>.
3. Bulgakova S.O., Vasylenko L.I., Jermoshenko L.V., Ogon' C.G., Maslennikova T.O., Chechulina O.O. Bjudzhetna systema: Navch. posib. – K.: Kyi'v. nac. torг.-ekon. un-t, 2002.
4. Bulgakova S.O. Upravlinnja finansovymy resursamy u systemi Kaznachejstva // Finansy Ukrainy. - 2011. - №7. - S.18-29.
5. Get'manec' O.P. Problemy realizacii' povnovazhen' Derzhavnogo kaznachejstva Ukrainy shho do kontrolju za dotrymannjam bjudzhetnogo zakonodavstva // Visnyk Harkivs'kogo nacional'nogo universytetu vnutrishnih sprav. – 2010. – № 3 (50). : <http://www.nbu.gov.ua>.
6. Sushko N.I. Povnovazhennja kaznachejs'kyh organiv v konteksti realizacii' polozhen' Bjudzhetnogo kodeksu // Kazna Ukrainy – 2011 - №1- s.21-23
7. Chechulina O.O. Povnovazhennja Derzhavnogo kaznachejstva Ukrainy pry vykonanni Derzhavnogo bjudzhetu // Visnyk KNTU. - 2007. - №3. – S.53-59.
8. Chugunov I.Ja. Teoretychni osnovy systemy bjudzhetnogo reguljuvannja K.: NDFI, 2005.-260 s.
9. Jurij S.I., Stojan V.I., Mac M.J. Kaznachejs'ka systema: pidruchnyk – Ternopil': Kart Blansh, 2009 – s.580
10. Jurij S.I., Stojan, O.S. Danevyh. Kaznachejs'ka systema : pidruchnyk. – Vyd. 2-ge, [pererob. ta dop.] – Ternopil' : Vyd-vo «Kart-blansh», 2006. – 818 s.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Добруцький Андрій Сергійович, аспірант кафедри фінансів Київський національний торговельно-економічний університет
вул. Киото 19, м. Київ, 02000, Україна
e-mail: dobrik.kiev@mail.ru

ДАНИЕ ОБ АВТОРЕ

Добруцкий Андрей Сергеевич, аспирант кафедры финансов Киевский национальный торгово-экономический университет
ул. Киото 19, г. Киев, 02000, Украина
e-mail: dobrik.kiev@mail.ru

DATA ABOUT THE AUTHOR

Dobrutskiy Andrii Serhiyovuch, graduate student of Finance Department
Kyiv National University of Trade and Economics
Kioto 19 Street, Kyiv , 02000, Ukraine
e-mail: dobrik.kiev@mail.ru